

Jess G. Berthelsens 1. maj-tale

Taler

Jess G. Berthelsen
Forbundsformand for SIK

Dato

1. maj 2021

Sted

Nuuk, Grønland

Omstændigheder

Sulinermik Inuutissarsiuteqartut Kattuffiat, *SIK*, Grønlands største lønmodtagerorganisation, dannet i 1956 under navnet *Grønlands Arbejder Sammenslutning (GAS)*.

Læs om SIK på lex.dk

Ataqqinartut sulisartut, nunarsuaq tamakkerlugu sulisartut ulluanni pilluangaaritsi. Kiisalu pinngitsoorusunngilanga kommunalbestyrelsinut Inatsisartunullu qinigaasunut pilluaqqusissallunga – ilissilu pilluaritsi kikkut tamat oqartussaaqataaneranni qinigaagassi, inuaqatigiit tamaasa kiffartuukkumallugit.

Aammalu Naalackersuisunngortut pilluaritsi.

Tassami naalackersuisunngortut qineqqusaarutaat tusarnaarsimavavut, taamaattumillu aamma naatsorsuutigaarput qineqqusaarutitik piuviusunngortissagaat.

Innuttaasut atugarissaarnerulernissaat qineqqusaarutigineqarpoq, taamaattumillu isumaqatigiinniarnissatsinnut assut isumalluarpugut. Tassami eqqaamalluarpurput politikikkut aalajangiisoqartoq perorsaasut immikkut qaffaaffigineqassasut, tamannalu pivoq aamma politikerit maannakut naalackersuisunngortut erseqqissumik kaammattuuteqarnerisigut.

Imaanngilaq tamanna ajorigatsigu – aningaasarsiarissaarnerulersummi qutsannaqaat. Kisianni immikkoortitsisoqassanngippat meeqqanik paaqqinnittarfinni sulisut allat aamma taamatut pineqarnissaat naatsorsuutigaarput. Taakkoqartinnagumi paaqqinnittarfiit ingerlasinnaanngillat. Eqqaamallugu paaqqinnittarfimmi inimi sulisuni perorsaasoq ataasiugaangat uagut ilaasortavut marluusarmata, ilaasortavullu taakku marluk sulinngippata paaqqinnittarfiit ingerlasinnaanngillat.

Aamma paaqqinnittarfinni ilaasortavut igaffimmiut asaasullu sulinngippata paaqqinnittaarfiit ingerlasinnaanngillat.

Ilisimaneqartariaqarportaaq allarpassuarni sulisussanik amigaateqaratta. Ilaatigut utoqqaat angerlarsimaffiini sulerusuttunik assut amigaateqarpugut, taakkunanilu sulisut assut taarseraapput. Isumaqarluinnarpugut taarseraannerujussuannut peqqutaasut aningaasarsiat.

Perorsaaasut aningaasarsiaannik politikkikkut akulerulluni qaffaasoqarmat politikerinit oqariartuutigineqarpoq perorsaaasunik amigaateqartugut taakkua aningasaarsiaat appasippallaaqimmata. Taamaammat aamma naatsorsuutigiumavarput soorlu utoqqaat angerlarsimaffiini sulisunut immikkuttaaq qaffaasoqassasoq – assigiinngisitsisoqassanngippat.

Tassa politikkikkut siuttussatsinnik qinersineq naammassisimalerpoq. Isumaqarpugullu maanna oqaaseqarfigisassakka ukiuni tulliuttuni politikerinit qinigaasunit sulissutigalugillu aaqqiivigineqartariaqartut.

Ineqarnermut tapiissutit aaqqiivigineqartariaqarput isertitatigut killissarititaasoq qaffallugu. Ilaasortarpassuaqarpugummi isertitatigut killissarititaasunik qaangeeqqasunik. Ineqarnermut tapiissutip aaqqiivigineqarnissaa piffissanngorluinnarpoq. Isumaqarpugummi ineqarnermut akiliut aningaasarsiat annerpaamik 30 procentiinik angissuseqartariaqartoq.

Aatsitassarsiornerup aningaasarsiorfiulluartup aallartisarneqarnissaa pisariaqalivippoq. Tassami inuussutissarsiutinik allanik pilersitsisariaqavippugut, aalisarnermi ajutumiiallappat tikkuinnartussagatta – aammalu aalisapilunneq pinngitsoortinniarutsigu inuussutissarsiutinik nutaanik aningaasanillu nutaanik pisariaqartitsivikkatta.

Illumummi nunatta **qanoq** ineriartortinneqarnissaa oqallisaasariaqarluinnalerpoq. Ullumikkutut ingerlaannarsinnaanngilagut. Siorna maani Nuummi 430-nik amerlisimavugut. Kialuunniit takorloorsinnaavaa taamatut ingerlaannassagutta sineriapput qanoq

inuerukkiartortigissasoq. Piffissanngorpoq illoqarfinnik nunarfinnillu allanik inerisaaffiusussanik tikkuaanissaq – taamaanngippammi ilaasa anguniagartik angussavaat, tassa 2030-mi Nuummi 30.000-inngussasugut. Anguniagaq alutornartoq, kisianni uungaannaq isigivallaartoq. Aperisariaqarattami: Taavami sineriak?

Takornariartitsineq malunnaateqarnerusumik nunatta karsianut kommunillu karsiinut iluaqutaaninngorlugu aaqqissuussiffineqartariaqarpasippoq. Tassami tupaallaatigisannik Qeqqata Kommuniata aamma Avannaata Kommuniata akileraarutitigut maluginnginnerarpaat coronap atuunnerata nalaani takornarissat takkutinngitsoorneri. Aali mittarfissuit pilersinniarneqartut takornariarpassuinngooq takkunniassamata.

Soorunami SIK-p uggorinngitsuunngilaa **Kuannersuarni aatsitassarsiorniarneq** maannakkut aallartinneqarsinnaanngitsutut isikkoqarmat. Ilami neriuutigilluinnaralaratsigu ilaasortatta minnerunngitsumik Kujataani suliffissaaleqisut suliffeqalersinnaanerat. Tamatuma saniatigut Kuannersuarni aatsitassarsiulernikkut nunatta aningaasaqarnerata ilorraap tungaanut aallarsinnaanissaa neriuutigisimagalaratsigu – ilaatigummi peqqinnissaqarfipput napparsimammat akissaaleqinerput pissutigalugu.

Oqartariaqarpugummi **peqqinnissaqarfipput** napparsimasoq. Tamatumunnga ilaatigut pissutaavoq aningaasakilliornerput, naak ukiumut 1,5 milliardit koruunit peqqinnissaqarfimmu atortaleraluarivut. Qularnanngilarlu kisitsit taanna ukiuni tulluuttuni qaffakkiartuinnassasoq.

Assersuutissaq: Maani nakorsiaqattaaraluarlutik iluamik kiffartuunneqarsinnaannginnamik Danmarkimi privatimut nakorsiarput, tappavanilu paasineqarlutik kræfterlutik. Kisianni toqqannartumik Danmarkimi napparsimaveqarfinnut ikaarsaartinneqarsinnaanngillat. Nunatsinnukarteqqaarneqassapput, tassanilu nakorsaq immikkut ilisimasalik Danmarkimiit tikittussaq qaammat ataaseq utaqqisinnaasarpaat, napparsimasup Danmarkiliarnissaanut nutaamik innersuussisussaq.

Tamanna pissusissamisoorsinnaanngilaq, allaat inuup inuuneranik

pinnguarnertut taasariaqarpoq. Taamatummi peqqinnissaqarfitta napparsimanagera aammalu aningaasassaaleqinera maannakkut inuit inuunerinik qassinimmitaava naleqalerpa?

Ajuusaarnaraluartumik maannakkut **inuusuttorpasuit** suffeqaratik nunami maani inooqataapput. Uffalu sumiiffippassuarni assannik amigaateqartugut. Taamaammatt inuusuttut immikkut qanoq iliuuseqarfigineqartariaqarput – nunatta inerisarneqarnissaanut peqataasinnaangortillugit.

Eqqaamassavarpulli assuariinnarlugit peqataatilernaviannginnatsigit. Eqqaamassavarpummi taamatut inissisimasoqarneranut inuiaqatigiittut tamatta akisussaaqataagatta. Taamaattumik suliffittaarnissaq imaluunniit ilinnialernissaq pillugu saaffigisartagaq Majoriaq suleqatigalugu inuusuttut taakku ujarneqartariaqarput, immikkullu aaqqissuussiffigalugit.

Utoqqartavut ataqqinarnerusumik qasuersertissinnaasariaqarpavut. Soraarninngornerminni aningaasanik tigusartagaat qaffaaffigineqarluinnartariaqarput, ajuusaarnaraluartumimmi tusarsaaleraluttuinnarpoq ilaasortavut utoqqalillutik qasuersarusukkaluarlutik qasuersaarsinnaangitsut akissaqannginnertik pissutigalugu. Tamanna pissusissamisoorinnaangilaq.

Sumiiffiit ilaanni ilaasortatta **inissaaleqinerat** kipiluttunarpoq.

Meeqqat nukittuumik peqqinnartumillu peroriartortissagutsigit pingaaruteqarluinnarpoq angajoqqaavisa toqqissillutik akilersinnaasaminnik inissaqartinneqarnissaat. Tusaamanarpoq Danmarkimi inigisamut akiliutigineqartartoq akissarsiat annerpaamik 40 procenterisussaagaat. Immaqa nunatsinni appasinnerusariaqarpoq, aammami maani pisiassat Danmarkimi pisiassanit akisunerummata.

Kiisalu qineqqusaarnerup nalaani maani nunami napatitsisunut annertunerusumik oqariartortoqannginneranut tupigusuppunga:

Tassa ilaasortavut **aalisakkerivinni** sulinnigippata nuna manna ingerlanneqarsinnaangilaq. Taakkumi sulinnigippata ilissi uangalu aningaasarsiassaqanngilagut. Taamaattumik aalisakkerivinni uagut nammineq

suliffeqarfiutitsinni sulisut aningaasarsiaat aammattaaq
aaqqiivigineqarluinnartariaqarput – aammami aalisakkerivinni ilaatigut
sulisussaaleqisoqartarmat.

Perorsaasut aningaasarsiaat politikikkut akulerulluni qaffanneqarsinnaappata,
taava suliffeqarfissuup inuiaqatigiittut pigisatta Royal Greenlandip
ataatsimeersuarnerani piginnittut peqquneqartariaqarput aningaasanik
immikkut sulisunut illuartitsisoqassasoq.

Naggataatigullu: Neriuppunga Inatsisartunut kommunalbestyrelsinullu
qinikkavut tamarmik suleqatigiillutik inuiaqatigiit sapinngisamik
atugarissaarnerulernissaat anguniarlugu suleqatigiissasut. Ilami
ajuusaarnaraluumik kalaaleqativut amerliartuinnarput **Danmarkimut
nuuttartut**, maani nunatsinni atugassarititaasut naammaginagit.

Tamanna illuanut saatinneqartariaqarpoq. Kalaaleqatitta Danmarkimut
nuussimasut – „avalassimasut“ – uternissaat sulissutigisigu, atugassarititaasut
maani nunatsinni aaqqiiviginngikkutsigit uternaviarunanngimmata.

Naggaterpiaatigut maani Covid-19-ip nalaani inuiaqatigiinnut
kiffaartuussilluarsimasunut qujarusuppunga. Utoqqaat illuini sulisut,
peqqinnissaqarfimmi sulisut, minnerunngitsumillu pisiniarfinni sulisut
qamanga pisumik qutsavissaapput. Coronamut tatammutileruttortugut
pisiniarfimmi sulisut suliiinnarput, uagut inuiaqatigiinni
nerisassaarsinnaaniassagatta, taakkuami aamma tatammussimagaluarpata
qanoq iliorsimassagaluarnerpugut. Imaallaammi paasivarput pisiniarfinni
sulsiut inuiaqatigiinnut qanoq pingaaruteqartigisumik sullissisut.
Taamaattumik aammattaaq taakkunani sulisut aningaasarsiaat
qaffaaffigineqarluinnartariaqaralarput.

Sulisartut ulluanni pilluaritsi!

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

1. maj-tale, Fagbevægelsen

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jess-g-berthelsens-1-maj-tale-2021>